

NEZAVISNI KULTURNO-PROSVJETNI I INFORMATIVNI LIST

Pretplata	Godišnja	Din 72.—
	Polugodišnja . .	Din 36.—
	Trosmesečna . .	Din 18.—

Uredništvo i uprava: Vojvode Stepe Obala 7A

Izlazi svakog petka

God. II.   Pretplate za inostranstvo
Godišnje Dje. 120—

10. jannara 1936. **Sarajevo** 15. jeevvala

Rukopisi se primaju do
utorka o podne

Br. 15.

Putevi, koji vode spasu i uspjehu

[illegible][illegible]

ni vidimo da su prvi muslimani, koji su siljivali Božjeg Poslanika i kožno izvišavali zapovjedi Božje, da su izgradili i zemaljsko bogostanje i u zemaljskom zajednici podignuli na visok stepen razvijenosti. Oni su se, kao i svi alijedici kuran dovijali se do duhovnog savršenstva koje donosi sreću u zagrobnom životu i zemaljskog bogostanja, koje ljudima obezbjeđuje sreću i miran život u zemaljskom životu.

Ali do te velike pobjede malena muslimanska zajednica u prvim danima svoga razvika mogla je samo doći i radi toga što je najjasnije islo na vidjelo da je Allahov Poslanik bio je i pokoravala kuranskim sprjepljenjima. Oni su pobjedili u znaku sprjepljenja, otpora protiv nosioca zla i opasnosti, uzdržljivosti, stalnosti, požurnosti, i u znaku dobrih djela. Oni su se savršeno shvatili smislu ovih nekolicina kuranskih ajeta:

»O vjernici! trpiite, podnosite, izdržite borbu sa neprijateljima, bojte se Boga i savjesno izvršavajte svoje dužnosti, da bi se tako spasili. — O vjernici! kadu se sukobite i slupate u borbu sa neprijateljem, budite postojam i uzdržljivi, pomognite mnogo! Allaha da bi ste bili spašeni. — O vjernici! klanjajte se, nišice padajte i obožavajte vašeg Gospodara! Radi te dobra djela da biste bili spašeni.

[illegible]

Budi svjestan svoje velike zadaće, koju ti Bog u životu postavi. Slijedi Njegove zapovijedi i upute koje nam pruži u navedenim kuranskim ajetima i budi siguran da ćeš u borbi pobijediti ako do kraja ustrajatiš i jed-

**TKO JE MALOKRVAN – BEZ
APETITA**
podajte mu «ENERGIN»: za jačanje krvi –
živaca i apetita.

Dijel 3 male kadike, odmahnu 3 likernke
žaliće na dan prije jela.

«ENERGIN» dobiva se u apotekama, bocu
od pola litre Din. 35.—

Poslovna solidarnost je jedan od najvažnijih uslova privrednoga razvika. To je od velike važnosti za privredni uspjeh koji teži da postigne uspjeh i da u svome radu uspije. Poslovna solidarnost je jedna od stvari koje su najvažnije za uspjeh i to ne druzuje u svakom pravcu veliki napredak. Ako pogledamo na privredni razvika na muslimanima u B. H. vidićemo jedan veliki napredak te solidarnosti koja koja ko napredak u privrednom razviku. Jedu kako pojedincu tako i cjelini. Trgovacki stalež po namini gradovima je vrlo brojna i muslimani su brojno dobro zastupljeni. Ali ako posmatramo trgovacki stalež po namini gradovima, mi ćemo vidjeti da su oni koji su najbogatiji, pa može se bez preterano reći skoro mnogi. Urok je tom i takom stanju naše muslimanskog trgovackog svijeta nedostatak solidarnosti; to je jedan od razloga zašto se ne može izvesti trgovacki poslovi veza koje bi nam trgovacki stalež i trgovacki vezale jedne u druge i tako im omogućavali veći uspjeh.

[illegible][illegible]

Vidimo da ih ima velik i lijep broj, ali odmah možemo ustanoviti jednu činjenicu da su to sve od reda mal i sitni trgovci. Među svima tim stotinama trgovaca, koji su se bavili raznim poslovanjima, nalazimo jednu jednu veliku trgovinu, manufakturnom robom, kod te jedne velne trgovine kolonijal. robom nećemo naći. Šad se možemo pitati za uzrok zašto je to stanje tako upravo porazno za muslimane, koji su bili najbrojniji kod malih trgovačkih radnja, logično bi bilo da se međusobno pomažu i da stoje u što čvršćoj poslovnoj vezi. Ali našao se ta poslova veza je skoro ništa. Njaglasili smo da nema nijedne muslimanske trgovine, koja bi se bavila nijalnom robom, a ipak je u Sarajevu preko 200 bakalalika i špecerajskih radnja koje vođe muslimani trgovci. Ti muslimani trgovci najvećim dijelom su bili ljudi, koji su bili iz turskoćan publicum, pa se može to pitati gdje oni svoje potrebe podmiruju, i zašto se među njima nije moglo podignuti desetak velne trgovina kolonijal. robom. Tome je uzrok taj nedostatak kapitala, koji je bio u trgovcima, koji su imali u svojim radnjama polja za u kome se oni nalazili. Isti je slučaj i sa drugim bransama. O kakvoj industrijalnoj aktivnosti među našim trgovcima može se vrlo malo reći, ali možemo reći, da trgovina ne bi smjela varati, nego bi trebala posrednika, nego u ovim našim prilikama ona bi morala da se baci i na produktivno polje. Naši muslimani trgovci morali bi se bezuvjetno ugledati u svoju anglosakonsku, koji su iz trgovačke djelatnosti prešli u produktivnu industriju. Trgovina narodoćito kod nas morala bi da se bazira na čvrstim temeljima solidarnosti i povjerenja između svih članova navedene trgovine, koji bi se trebali zajedno sagraditi i zajedno se pristupiti aktivnom radu i našu trgovinu oživiti i dati joj jaćek polja i smisla. Naši trgovački stalež mora bi povjestat svoju veliku ulogu u društvenom životu naših muslimanskih jedinica. Svaka kulturna i društvena prosvjetna akcija i danas nalazi najjaćega uporišta među privrednicima, svaka humana akcija je opet u najvišoj mjeri pomoćna od naših privrednika, a nije li to ista stvar, koja nam predlaže i nametne, da se na ovaj način sredstva iscript, nego treba pristupiti konstruktivnom i stvaralaćem radu i od onih koji su danas po lijevne strane izgradili solidne i marljivo radne jedinice. To je svakako bolji i ispravniji put.

Kod probudbene solidarnosti naših privrednika naš je ekonomski problem brzim korakom pošao naprijed. Pojavilo se samo solidarnost naših trgovaca. Povijest nam govori o potrebi zajedničkog pomaganja i o potrebi dubosobno poznavanje i izgrađivanje međusobnog povjerenja. To su sve stvari koje su lako izvesti, samo je potrebno malo volje i malo razumijevanja. Na takav način bi naš privredni sistem mogao biti mnogo bolje bi imala ulogu, nego što je sada. Ako bi se na ovu bolju i korisniju stranu podižili produktivna preduzeća u kojima bi se upotrebljavala naša sirovinna i tako se uklanjala bijeda iz našeg siromašnog društva, onda bi naša sirovinna našu narodu da se raspolože i da se mi svi, jer o tome oni mi neša ho-

TKO JE MALOKRVAN — BEZ
APETITA
pokažite mu »ENERGIN« za jačanje krvi —
živaca i apetita.

Djeca 3 male knjiške, odraslima 3 likerske
žaliće na dan prije jela.
»ENERGIN« dobiva se u apotekama, bocu
od pola litre Din. 35.—

Ilija i sretnija budućnost. Ekonomsko i kulturno napredak naroda, ujednačavanje njegovo vjersko, društveno, ekonomsko i kulturno podizanje, dakle naša privreda i istinu ima veliki zadatak koji bi morala bezuvjetno izvršiti i naši privrednici jedini, jer uput na ko- me ni možemo oporaviti našu budućnost. Solidarnost našega privrednog svijeta naša li na puno razumijevanje naših širokih masa, koje bi taj akt bezuvjetno za redukciju podržavale. Među našim privrednicima mora se stajati lične tjelesnosti i mora se što je više razviti svijest zajedništva i zajedničke saradnje. Naši privrednici moraju što prije pristupiti kolektivnoj suradnji u privrednom životu i nastojati da u svojim redovima, jače razvijaju svijest združarstva, koje danas jedino uslovljava efektivnu i brz uspjeh.

Ipak u zadnje doba opaža se među našim privrednicima u Sarajevu jedna prilična anksioznost, koja će uroditi svakako dobrim plodovima. Kako smo naglasili do sada je ta solidarnost bila vrlo slabo razvijena, ali u zadnje doba jedan veći krug naših privrednika podržava tjelesne medusobne veze privrednika. Tako su već u sarajevu održali jedan veći skup u kućna stjepla u kojima se naši privrednici međusobno upoznavaju i izmjenjivaju svoje misli. Tako se do jučer potpuno nepoznati ljudi sprijateljili i stupaju u tjelesne prijateljske veze. Ovo je svakako jedan važan korak, jer je bezuvjetno potrebno ako se želi proizvesti preporod u našem privrednom životu, potpuno međusobno upoznavanje, da bi istom onom, koji je do sada bio izoliran, da pristupe radu. Bilo bi poželjno, da bi u svim našim mjestima naš privrednik po primjeru na sarajevske privrednike odnosno trgovce stupili u iste tjelesne međusobne veze upoznavajući se međusobno, sklapanju prijateljske veze, kako bi se kasnije, moglo upotpuniti i sa poslovnim vezama. Na takav način bi se razvila solidarnost među našim privrednicima, što je glavni uvjet da se pade za mrtve i naše privrednike, koji su bržim tempom pokrene naprijed. Ta solidarnost među našim trgovcima svijetom trebala bi da se razvije kroz čitavu našu zemlju i da se naš prijedlog na ovu ovu pitanje česte osvrnuti, da se stvore međusobne poslovne veze, koje bi bile od nedoljake važnosti za uspjeh i napredak ne samo našeg privrednog svijeta nego čitave naše zajednice.

Nabacili smo ovo nekoliko misli i želja i želim da naši privrednici shvate svoj položaj i da se na njihove misli nalože pa da pristupe konstruktivnom radu izgrađujući solidarnost u svojim redovima i uspostavljanju što čvršće međusobne mjere. Mi ćemo na ovu ovu pitanje česte osvrnuti, a bilo bi nam drago, ako bi se na narednoj kolijima su stupci »Islamski Glas« otvoreni, ova pitanja od agode do zgrade raspravljati, jer bi to bilo avalno od opšte koristi.

Pretplatite »ISLAMSKI GLAS«

PODLISTAK:

Kur'an

(Nastavak)

Među principima, koje je Kuran upostavio spadaju i prava žena, koje je Kuran odredio, tako i ženi osuđuje njezinu potpunu nezavisnost.

U prvom redu Kuran ističe načelo, da su muž i žena dva ravnopravna druga odnosa jedna savršena člana i da se bez njihove zajedničke saradnje ne može pravilno živjeti. Ovi uvjeti, Svega je Bog u Kur'anu kazna: »Od Njegovih znakova, koje smo vam stvorio dvojice da u njima boravite, i među vas je usadio ljubav i sa milošte. Zatim Kuran ističe da se prava žene moraju u najvećoj mjeri čuvati i potovati pa kaže: »Nastanite ih onako, gdje im budete stanovale. Nemojte ih istovjetiti, pa da ih uznemirite...» »Postupajte lijepto s njima...» Pojedini kuranski ajeti i rečenice muškarca i ženu izjednačuju u svim pravima i dužnostima, u »ar-

Jedna izjava ministra dra Spahe

Nakon konferencije izvršnog odbora JIZ od 3. januara, dr. Stojadinović, dr. Spahe razgovarali su neko vrijeme sa novinarnima. Na pitanje novinara zašto je održana konferencija upravo u pisarni JIZ, dr. Spahe je odgovorio:

»Kada razgovaramo o državnim poslovima, onda se sastajemo u predsjedništvu vlade, a kad raspravljamo o stranim poslovima, onda u pisarni JIZ. Dalje je rekao, da će se u budućnosti skupljati u JIZ, kad god bude potrebni. Zatim su novinari pitali dra Spahu, što im može reći o letku, koji su izdali neki članovi Glavnog odbora bivše jugoslovenske muslimanske organizacije, a koji ne odobravaju sadašnji državni i sadašnju politiku dra Spaha. Dr. Spahe je na to odgovorio ovo:

»Prvo, u tom letku nema ni jednog potpisnika člana glavnog odbora. Sve te potpisne skupljaju ljudi, koji ne bi uvijek izvan naše organizacije, i radio protiv nje. Već izlaze i izjavu, koji su potpisali izdani na letku, u kojima izjavljaju na nisu potpisali nijedan letak. Karakteristično je da ova akcija, koja se zove »letak«, se odigrala u toku skupljanja potpisnika i da su skupljali potpisnike u celoj Bosni i Hercegovini uspjeli skupiti ni 30 potpisnika.

U razgovoru sa novinarnima izjavili su dr. Stojadinović i dr. Spaha, da organiziranje JIZ ide vrlo dobro i da su potpuno zadovoljni.

PENZIONERI NE MOGU UPOTE BITI ZAPOSLENI KOD DRŽAVE I DRAVNIH PREDUZEĆA

Umasniš odredbe 7. Zakona o Budžet- skom računovodstvu iz 1933. god. kaže, koja ima koliko državi i državnim preduzećima, Ministar finansija čini je sljedeću odluku:

I. državi i samostalnim ličnim pensioneri ne mogu upote biti zaposleni kod države i državnih preduzeća, jer obično, da li im se nagrada isplaćuje na temelj budžetskog računa, na temelj fondova, naklada, vanbudžetskih sredstava i pridozaka, kao što se u slučaju da li se odnosi prava primanja penzije na koje je ličnik na radu u državi.

U početku od 1. januara 1936. godine pro- staje važeći obaveznosti ministar finansija broj 19274 od 7. aprila 1933. godine i rješenje broj 33 344 od 5. decembra 1932. godine.

ODLIKOVANI MEDALJAMA CRVENOG KRSTA.

Glavni odbor Crvenog Krsta, za dobrovoljni rad i žrtvovanje života, dr. Kralj, član ministarstva, dr. Abdulah Prehida, ličnik u Gradjanin, dr. Ma- harem Midžić, upravitelja škole u Ko- zaru izražena pismena zahvala.

PREMIJESTENA.

Riješenjem Ministra prosvjete premije- stena je sedeta M. Misković, ličnik u Osva- rez Rogatica na radu Prosvjet. odjeljen- ja, banke u Sarajevu, dodjeljuje na rad »Gajetice u Sarajevu, u Ciflik- rez Viseko.

viđenja i zabranama, u dobrim po- slovima i nagradi koja se njima postu- pava i time dokazuje da su muškarci i žena ravnopravni članovi u društve- nom životu, da su jednaki, koji se svaka se za jedan zaseban život, koji je svaka se drži veću zgradu društve- nog života. Kuran naglašava da svako- ko koji jedini treba zasebno pove- titi narodu pažnju. Na primjer u Kur'anu se kaže: »Ko bude radi- do, bio muškarac ili ženka, i pravovjeran i pravovjeran i ne- brojeno drugih primjera, koji nam go- voru o jednakosti muškarca i žene.

Gdje je to ono ponizanje sa kojim je žena suzdržana od doba kad je Kuran proglasio slobodu muškarca i žene podjednako. Vidimo da je Evro- pa sve do osamostalnosti stoložna ženu smatrala kao niže biće, koje nije ravnopravno muškarcu. Zar nije Evropa izmje- nila turčinu i donijela mu da žena ne- ma duže i da neče naličijati vječnog života niti blaženstva u vječnom ži- votu.

Kako je istaknuto Kuran je žen- da svo prava da može slobodno birati

Lozinci muslimani prave džamiju

I ako je Loznica u predratnoj Srbiji naseljena sa priličnim brojem mu- slimanima, oni nijesu imali nikakvih svojih vjerskih institucija, te se pre- ma tome nijesam mogli niti razvijati na vjersko-prosvjetnom polju i u vjerskom uzgoju su postali zasutali. Većina njih nije upućena niti u naj- nižu vjersku odredbu dok ih ima dosta veliki broj, koji su silom pril- like bili vjeronauk pravoslavne vjere.

Vjeronaučna nastava na osnovnoj školi nije to muslimane u opšte po- stoljela.

U postavljanje Imamata i doleka- moga vjerdnog i aglinog imama ma- tičara op. Muhamed ef. Mujakica, poznatog za njegovog prosvjetnog ra- da u Osijeku, atvao se je mnogo imje- nita, jer u kratko vrijeme zaslugom ovog vjerdnog kulturnog i prosvjet- nog radnika osnovan je u Loznici Džematski medžlis, koji je dosta akti- van, osnovano je pokopno društvo, uvedena je u škole vjeronaučna nasta- va za muslimanske djecu, te napokon iskorijenjeni su mnogi protislamski običaji, — a najveća mu je usluga, što je pokrenuo akciju za podizanje džamije, te se je u tu svrhu obratio svim džematskim djecom, te napokon skupio novac i imamata. Imamata džemata i svim našim mladim i kul- turnim radnicima sa apjelom da tu njegovu zaista islamsku akciju sa skupljanjem priloga pomognu, te se do sada odobro prihlićan broj samoljnih i dobrovoljnih pridonosi.

Ovaj, zaista islamski gest ovog ina- če aglinog i vjerdnog prosvjetnog radnika nesmije ostati nezapažen, jer- treba da posluži kao primjer islamske svijesti, — a mi svi dužni smo i trebamo potpomoci ovu dobru akciju sa svojim materijal i najskrom- nijim prilgom.

Sve priloge treba slati li izravno odboru na gradnju džamije u Loznici, li pak najbližem Imamatu, li va- kusko-meatfiskom povjerenstvu.

Asim Buljigić.

Rad na narodnom prosvjetovanju

Selo Orasac u župi Bos. Petrovačkom je u svakom pogledu zaostalo selo. Na- stanjeno je isključivo islamskim stanovni- ctvom. Selo je podjeljeno na 5 džemata (mehitajia) iz čega se može zaključiti, da je Orasac najbogatije selo u Petrovačkom okrugu, pa ipak do prije nekoliko godina nije bilo ni mekteba, da se mlade podvije- daju. Ovdje je mnogobrojna nepismotst i neprosvjetnost.

Prije tri godine ovo je selo dobio cenzo- nu škola, od koje se strahilo i kaznilo, g- djele se u školsku zgradu kao u drugim si- meljima, jer se od njega nije bilo ni- ja učitelja i učitelja, ali se u velikim neprosvjetnost.

U 4. godini školskoga rada škola ovog se- la dobi sa učitelja i upravitelja svoga do- moćeg zina Koridžić Huseljina, koji je pro- to 16. godina pravovjeran narod u naj- baženim selima Vrbaske banovine. Ovaj vjerdni učitelj otkrivi se među vjerd- sinjima u svom rodnom selu, kao se punom

svagim i voljom sa koristolatnom prosvjet- jad kao i selu, tako i vna i školi tako i vna. Njegovom inicijativom narod ovog se- la provelo je zamasne veći u školskoj učionici u mjestu u sagradili hafančin- prostorićima. Na vater bi se iz teravh nameta držila razgovorjavanja i nau- čna predavanja. Pored ovog vjerd- nja pokazao je punu volju za narodno pro- svjetovanje i Abas ef. imam matlar.

Predma su ove veći bile hladne, ki- sovine i vjeterine, ipak je u svakoj na- zama, držila razgovorjavanja i nau- čnih predavanja. Pored ovog vjerd- nja pokazao je punu volju za narodno pro- svjetovanje i Abas ef. imam matlar.

Tak je čas narod uvidio, da je škola u selu prosvjetila tako i da je nije potpuno sve ostalo.

Danas stanovnici ovog sela glada- ju škola sa najvećim poštovanjem, a učitelja i vjerdničitelja sa najvećim poštovanjem!

Kako izgleda, sadašnji ef. učitelj učini mnogobrojna korisna djela u ovom selu, da se na selu, tako i vna i školi tako i vna. Kako je to moguće kao rodnom kraju i vna- me narodu!

Narod ovog sela mnogo je zahvalan vna- ma onima faktorima, koji u ovo selo na- dajuću uputio učitelja Koridžića, jer je po- tpuo selo u vna i školi tako i vna.

Orasac, 26. XII. 1935.

Seljanin: Hilmić.

OPŠTINE NE MOGU NAPLACIVATI KU- LUK ZA PROTEKLE GODINE.

Jedna vaša preuda Upravno sudu u Dubrovniku.

Brojgradski trgovački sud u broj 31, od 15. decembra 1935. g. donose ovaj na- pis: Jedna opština u Južnoj Dalmaciji donijela je odluku da se neuplaćena kulturna i pro- filnih godina ima prikupiti. Protiv te od- luke je prijavio nadležnom upravnom nadležniku, Brojgradski trgovački sud u broj 31, li i potvrdio odluku pomenutog opštinskog odbora. Zainteresovani žitelji, koje je opš- tina htjela, sada potu eksekucije da na- plati kuluk za prolele godine, podali su tužbu Upravnom sudu u Dubrovniku.

Ovih dana pala je preuda Upravno su- du u Dubrovniku, mejom je tužbica data za pravo. Opština je dakle, u svome tra- ženju naplate opštinskih ličnog rada za- protele godine odbijena.

Upravni sud rdo je sa stanovita da se samoprovajna tijela, bupovno i odobro- niku godinu ne traže od obveznika opš- tinskih ličnog rada li prolele povratu ga- da odrazi, onda to potvrdjavaju sarajev- su i narednoj godinu opština oduz- nava da li kulturnim naplatu. Upravni sud je svoju preuda donio na temelju § 41 i 71 Zakona o samoprovajnim putovima. I tačako spomenuto Zakona izlazi da se u svakoj pojednoj godini imati izvršiti pro- svjetovanje i opština opština opština op- ština se od obveznika ima tražiti lič- no bić opština. Zakon nigdje ne dozvoljava da se od obveznika može u jednoj godini tražiti rad li opština sa vjele godine unaz- rad.

ALGIN GORSKI ČAI

stanjatelj je iz odabranog ljekovitog gor- skog bilja i upotrebljava se za probavu i za čišćenje krvi. Nije neprijatnost kao balet- selica — bujura, jelica — nadimake — hemeridi — čirvi u jelcu, dolaze od Algin Gorski Čai puspjelaju prebavu i čisti krv.

U prodaji Algin gorski čaj Dr. 18... Poštom šalite Laboratorij Algaus, Suiak.

Zar ovo kuranski propis! koji ženi daje prava tako i muškarcu ponu- žuju ženu i zar se oni mogu porediti sa onim starijim zakonima, koji su že- nu smatrali kao jednu savršenu po- vnost. Ali čitajući Kur'an, ako pogledamo u savremeno zakonodavstvo vjerdne- ma da i ovo uskraćuje ženi pravo da vrši dužnost pravnog savjetnika li- sudije.

»»

Ovo što smo do sada rekli, to je sa- mo jedan dio socijalnih principa i temelja društvenoga života, koji su bili u svijetu poznati, ali im do dana- sva nije postigla njihova savršena po- vnost. Ali čitajući Kur'an, ako pogledamo u savremeno zakonodavstvo vjerdne- ma da i ovo uskraćuje ženi pravo da vrši dužnost pravnog savjetnika li- sudije.

(Nastavlja se)

Politika konfesionalnog ključa

Austrija je tretirala Bosnu i Hercegovinu kao koloniju, a njeno stanovništvo kao nepoljubivo roblje za eksploataciju. Svaki austrijski školar i kuferas protestirao je po okupatorskim vlastima tako da je imao više prava od najuglednijeg domaćina. Od Austrije kao tudina i okupatora koji je u Austriji našu domovinu pojedinac na bojnju noću, nije se mogao ni očekivati neki bolji postupak naročito prema nama muslimanima kao autohtonom i vlastitom elementu. Bosne, koji joj se je oružjem suprotstavio, na što se lahko pomirila sa sudbinom povlastenih pred povlastenim okupatorom kao sa zasluženom kaznom. Prema domaćim stanovništvu švabo je pak primjenjivao režim konfesionalnog ključa. Tokom vremena sa njim se razmišljalo i približavalo sa nekim prirodnim i običnim stanjem tako da smo zaboravili da postoji neka drugi poretek.

Za vrijeme svjetskog rata mnogi naši sinovi poginuli su Rusima i Talijanima na tome oslabi Austrija i pomogu našu nacionalnu ozidnicu Srbiji, da ne bi doživjela sudbinu našu. Među ovim pribjeglicama, u koje svako je, u bilo šta, i u kavih, koji su se pribiližili arhijabiji vojsci na savezničkim frontama kao dobrovoljci. Sa aktivnom ili pasivnom rezistencijom svojom i mi muslimani došli smo doprinijeli slomu Austrije, premda je na nju izvršili i turkiški sultan kao vjerski poglavica svih muslimana, a koji je sa svojom obinom svetog rata zadužio i nas da je štitimo. Poraz Austrije i slomu njezinih vlasti iskreno smo se obradovali i mi muslimani Bosne i Hercegovine. Bratsku srbijanku koja se smatrala samo svojom spašiteljicu i dočekali je sa soli i hljebom, dok smo se prema austrijskoj odupeli oporci i mačom. Kada bujica ratne psihoze svom elementarnom silom došla na ljude i narode, tada pojedinci prestaju biti gospositi svoje volje i ravnatelj svoje svijesti, pa prenema tome njihove zasluge ne zaslužuju trajne povlaste. No ta okolnost nije uočena ni po njoj stvorena situacija pravilo historije.

Pretpostavilo se je, da smo mi svi jedna homogena cjelina, jedna etički prekaljena i duhovno jedinstvena nacija kojom treba upravljati iz jedinstvenog središta. I ta pretpostavka, koja je kao osnovica i polazna točka za svu smjernicu naše politike. Rečeno je da pri pojedinim pravima i povlasticama treba dati izjednačeno poobmoćje i jednako poobmoćje bez obzira na njihovu vjersku i plemensku pripadnost, pa je odbačena politika plemensko-konfesionalnog ključa kao tuda i nesavremena.

Centralistički i patrijarhalni način vladavine mogao bi naći neko opravdanje kada bi gornja pretpostavka o nacionalnoj jedinstvenosti bila istina. To se je pri tome zaboravilo da je naš narod podijeljen na tri različite vjere i tri zasebna plemena. Svaka od tih vjera među svojim pripadnicima ima dugo i duboko iskustvo i drugu izvjeri suprotne tradicije, koje su im kao prirode sreću, da nema toga kirurškog instrumenta, koji bi ih mogao amputirati a da ne osakati narod.

Pustimo svaku tu vjeru neko slobodno teku svaku svojom korakom kada i tako daleko istovjeri svaki se ne najzad same da se vjerski i iskrenu širokom oceanu interkonfesionalnog bratstva. Pustimo ta plemena neka se svako razvija u avome prirodnom prostoru kada i tako teče da svoje grane i ispružepu u vodu zajedno sa nacionalno jedinstvo avo kada bi to moglo postojati, proći će kao jedna kratka etapa i nezapetana epizoda u plodnom intervalu, u kojem će da se preobraze i ljudi i narodi...

Da kratkoročno avo znanost iskazuje, i u vidu avo visokih konture vjetne budućnosti, pustimo se opet

na nisku stvarnost vjete sadašnjosti. Pošto se je daleko sa jedne krivice postavke kao polazne točke, pa se i došlo do negativnog rezultata.

Primjenom agrarne reforme i ukidanju starijih bazis za konfesionalnog ključa, muslimani su dobili svojoj udio domovini Bosni i Hercegovini osjetili nesigurni i ugroženi pa su se instinktivno složili jedni uz druge. Opoziciju su svoju posebnou, na konfesionalnoj bazi zadržavaju, papu Ju-goslavensku Muslim. Opoziciju N. M. O. kao legalni predstavnik muslimana daleko je avo pristanak na predloženi jao i pred gotov čin stavio. Za agrarnu reformu, žrtvovala je vjekovnu suprotstavu, na što se je glasila se sa vidikovanim ustavom pod jednim jednim uslovom da se oduvijek administrativni i kulturni jedinstvom Bosne i Hercegovine u njihovim historijskim granicama ko-ji je omogućuju praktički primjena konfesionalnog ključa. Ukidanjem vjerskog ustava dovedena je u pitanje ta jedina tekovina muslimana.

U bio jedan od glavnih razloga zašto je ovaj legalni predstavnik muslimana nisu imali povjerenje u n-losloe autoritativnog i ličnog režima, što su i dokazali na 5. maja. No ni tada nije zamuknuo vapaj muslimana, koji su izgubili konfesionalni ključ, kao jedini garant ravnopravnosti u personalnoj poštici. Kada to nisu mogli da kažu preko svojih legitimnih predstavnika progovorili su na usta i najstariji muslimanski predstavnici vjerski Ahmed efendi Novković i vjerski drug har, Mustajbeg Halilbajić, koji je bio dobar komunista, bio je nagripljati zagovornik konfesionalnog ključa. Oni, koji se je zalagali za prioritet muslimanske ideologije, nisu bili iz čistih pobuda koliko iz ličnih i venih sebičnih razloga. Da se je iskreno mislilo na sposobnost pri n-ještavljanju u javnu službu, naša bi broj javnih namjesta predstavnika kao i njihova teriva, bar i po malo manja. Ono što je u teoriji za-govarano, u praksi je rijetko primjenjivano. Ono što je idealno kada bi bilo isto što stvarno, u svijetu ne bi bilo idealna. Realizam i idealizam je alican javi i snu. Čovjek živi u ova slučaja, ali u prvom stvaru i uživa, a u drugom sanja i fantazira. Praksa je pokazala da je idealizam onih po-koji su se zalagali za ovaj konfesionalni ključ u stvari manje za n-ivine.

I najjači idealista teško se bori sa raznim iskustvenim koja navajaju na ovaj stav. Nema toga čovjeka koji bi se mogao odvojiti od svojih iskustva i na njima stvorenim subjektivnim utiscima simpatije i antipatije, ljubavi i mržnje, koji naviru iznutra. Stojakost politiku svijesti a sebičnost ravnopravnosti. Takvi su svi oni koji su se zalagali za ovaj konfesionalni ključ i sa njim su vjrijeli i u individualnom i socijalnom životu ljudi.

Mi znamo, da su muslimani zastali za drugu. Da manje od drugih ljudi su mogli prosvjetljenosti, stručno i iskreno, ali da su bili manje iskreni i zadržali su se na svojim predrasudama i vjerstima. Pa ni tamo muslimani ne mogu da se plašaju i zauzmu mjesta koja im je pravi pripadaju zbog predrasuda, koji nijesu ništa spretniji nego njih. Da je onaj koji je bio nacionalni braće koji su zamjerali raznim komersarnu općine grada Sarajeva u kojoj ima preko 40% muslimana za to su dopustili da prevlada fe među transjavnica imi vatrogasima.

N. M. O. ušla je u vjersku. Dr. M. Stojadinović kao nezavisan politički formacija. Sigurno je da to ona nije učinila da posluži za neke druge svrhe, nego da pomogne muslimanima, koji su se zalagali za ovaj ključ i za njemu istovjeri i njemu istovjeri.

J. M. O. sporazumi se je sa glav-

nim predstavnicima Srba i Slovenaca i dobrovoljno se ujedinila s njima u J. R. Z.

Jedan od glavnih preduslova JMO za sporazum koji se zove JRM mora da je bio taj, da se zavede konfesionalni ključ bar u onim lokalnim samostalnim općinama i općinama koje pripadaju muslimanima. To se vidi i po personalnoj politici sadnjeg gradskog poglavarstva u sarajevskoj općini i njenim privrednim preduzećima.

Našim duše one zlobne i nakone duše je naša muslimanska sredina koje zamjeravaju sadanju općinskoj upravi samo zbog toga, što daje prednost onima, koji su nastradali u drugu vjeru privrženosti JMO, i njihovim rođacima, ako to isto dino i sve druge partije na svijetu. Imaćemo da je ove iste zavise duše ne vide dalje od svoga nosa i ne znaju za ono što se dešava izvan njihove usne sredine. Za me je glavno da oni koji dolaze do neke vrste položaja na bu do dorašli istom po svojim kvalifikacijama, a sprovedu je to što pri-vredna gradska preduzeća njihovu službu plaćaju više nego što ona inače plaćaju, i praksi za svaki drugi. Svi ovi čovjek koji se domogne nekoj uticajnijem mjestu u društvenom životu ljudi, sklon je po svojoj pri-rodi da taj položaj iskoristi u sebične svrhe pomagajući svoj rad i svoje rođake i prijatelje. Svi ovi ljudi koji ih se bunio samo u tom slučaju ako bi ta pomoć teretila slobodno građanstvo i išlo na užrto isme bijsnih nadnica nezbrinutog manusnog radnika privrednih gradskih preduzeća što je konfesionalna politika nije isključena mogućnost.

Sa cijelom prošlosti i javnim de-ljavanjem svojim ja sam dokumento-vao, da sam najmanje tjesnogradni i konfesionalan, pa ipak mi je pri-stajalo kad na nekom istaknutijem položaju i kad na malom pogovoru ako mi je poznat i ako je i on pre-ma meni prijateljski maklonjen. Pred svojim čovjek je slobodniji i komot-niji. Svaka ova stvar stado traja-ti. Sve ova stvar je ista jednaka.

Konfesionalni ključ je utjelovlje-nu ravnopravnost koju svak vidi i osjeća se domaćinom na svome opć-nosti. Da bi ta utjelovljena ravnopravnost ostala stalna i to prijašno stvarstvo slobodnog građanstva na slobodnom dom trajno a ne samo čas-ovisno i od slučajnog partijsko opć-nosti aranžmana ovisno, trebalo bi uzakomiti obično pravo konfesio-nalnog ključa naročito u našoj udio državi. U našoj državi, u kojoj su najjače zastupane i imjenjane vje-re priznate vjere i ova glavna ple-mena našega naroda. Takav pravni poredak moguć je samo u slobodnoj samopravnim tijelima. Koje mogu zadovoljiti iste lokalne potrebe i personalne interese pojedinaca. Da-našnje općinske i banovinske samop-rave koje imaju za cilj da rasterye državni budžet i općinski narod ne odgovaraju ništa opvrti.

To bi bio zadovoljavajući dijelove našeg zemlje, avo vjere i ova plemena našega naroda, a to zadovoljivo je najsigurniji temelj države i najjača garancija njenog opstanka. U trajnom zadovoljstvu i prijateljskoj slo-nosti naroda se je naša muslimanska brže izgrađuje nacionalno jedinstvo svoje. Sigurnost naše države i nacionalno jedinstvo državljana, to su ide-ali, kojima težimo svi. Mi se razli-čazimo samo u taksičnim i metodič-nim predstavama, kojima se dolazi do tih ideala naših. Glediste koje mi za-stupamo zasnovano je na stvarnim i realnim činjenicama, pa je naš naj-lakše i najbrže dovesti do onog cilja, kojeg želja i privlačnost najim-nitnijim i ugostiteljskim i nacionalistič-nim nacionalističkim i autoritativnog i demokratskog parlamentarnog smjera. Mi smo skloni da vjerujemo u pra-vodnost, uvidnost i mudrost današ-nje. To vjeru da se namo da će i ona u unutarnjoj politici svojoj javi, amjelo i odlučno krenuti pravcem, kojeg preporučujemo, kao najobjek-tivniji temelj javnog mišljenja mu-slimana Srba Hercegovine.

E. Bulbulović.

Svjetao primjer

Početak Ramazana šerifa povede na je akcija od strane dionemskog medijisa u žepi (Rogatica) da se po-mogne općini siračnog mekteb-akoi i školskoj djeci. Ova akcija na-ila je na razumijevanje kod ugled-nih trgovaca gr. šadijare Tabakovi-ć i Hasibage žigze te još nekoliko rođoljublja, koji su izmudu slobod-akui u 9 dana, od 14. maja, do 14. fevra, što je 27. Ramazana razdijeljeno mekteb-akoi i školskoj djeci tako, da je 25 najstarijimašnje djeca dobila najmanje otijelo.

Smatranj da bi ova akcija putem javne siračnog mekteb-akoi, nar-obilje se zahvaliti plemenitim daj-otijelima sa željom da ih Svevišnji dugo godina pošlvi na ugled dru-gima.

Muhamed Konaković, muslim.

PRIVREDA:

O rezu voćaka (kresanje)

Pisac: Džep. ar. Mehmedović Fanić, upravnik Bzn. vod. raskrška u Gorazdu.

(Nastavak)

Vodno zlatno predstavljaju bitavu seriju stalnog razgledavanja; ista treba niti dugih go godina, najmanje 9 godina, da se vidi, kada dobijaju svoje opreke, koje su u prvom godinu najlaže i najviše se ne razvi-ju u drvo i lišće. U prvom godinama mladost orijentacija je na proizvodnju drva — na formiranje kake krošnje. Taj period za-činjen je, najmanje 9 godina, kada dobijaju polodaru. Dr. po ispravnijim državnim omovima vodno delo pripada i na drugo po-rije radi: opskrbljivanje rodnosti.

Vodna, potporučavajući i potrebe voćaka, mora da formira izborne svoje dijelove i osigura punu rodnost stabla. Tokom kresanja na maza valjanost reznou, da pomogne sta-blu izgraditi proplam krošnje, koja je u stanju, ba da sebe izostavi, da donosi primjer-rod. Posao voćara vrlo je složen; po-trebno je, primjeniti našu kresnu avo vrstu, avo se operacijom osamostaljenja, kresanje, posmatranje, raznim posmatranje, to sferično likovnom preporuku.

Što više zalaganje prema akciji, natičito-av avo manje i manje dijelove vataših voćnih stabla, i to treba tako kresati i istu-av god, da ga ljudi mogu videti.

U toplim krajevima imamo vodna povr-šna, a plod im je krupan i osobito osok. Niko ih ne vjeruje, a sav rad što čovjek učini jest taj, da ispruži ruku i plod usavrši. U našim krajevima imamo vodna, koja su najjače zastupane i imjenjane vje-re priznate vjere i ova glavna ple-mena našega naroda. Takav pravni poredak moguć je samo u slobodnoj samopravnim tijelima. Koje mogu zadovoljiti iste lokalne potrebe i personalne interese pojedinaca. Da-našnje općinske i banovinske samop-rave koje imaju za cilj da rasterye državni budžet i općinski narod ne odgovaraju ništa opvrti.

To bi bio zadovoljavajući dijelove našeg zemlje, avo vjere i ova plemena našega naroda, a to zadovoljivo je najsigurniji temelj države i najjača garancija njenog opstanka. U trajnom zadovoljstvu i prijateljskoj slo-nosti naroda se je naša muslimanska brže izgrađuje nacionalno jedinstvo svoje. Sigurnost naše države i nacionalno jedinstvo državljana, to su ide-ali, kojima težimo svi. Mi se razli-čazimo samo u taksičnim i metodič-nim predstavama, kojima se dolazi do tih ideala naših. Glediste koje mi za-stupamo zasnovano je na stvarnim i realnim činjenicama, pa je naš naj-lakše i najbrže dovesti do onog cilja, kojeg želja i privlačnost najim-nitnijim i ugostiteljskim i nacionalistič-nim nacionalističkim i autoritativnog i demokratskog parlamentarnog smjera. Mi smo skloni da vjerujemo u pra-vodnost, uvidnost i mudrost današ-nje. To vjeru da se namo da će i ona u unutarnjoj politici svojoj javi, amjelo i odlučno krenuti pravcem, kojeg preporučujemo, kao najobjek-tivniji temelj javnog mišljenja mu-slimana Srba Hercegovine.

Što više zalaganje prema akciji, natičito-av avo manje i manje dijelove vataših voćnih stabla, i to treba tako kresati i istu-av god, da ga ljudi mogu videti.

(Nastavak će on)

